

שאלות הנוגע לשלג - שיעור 742

I. שלג בשבת

- (א) **שביל שהשלג כבר נימוח** ואפשר לעבור בו האם מותר ללכת בצידי הדרך ולדרוס על השלג שלא נדרס עדיין או דכל ההיתר לדרוס על השלג הוא דא"א להזהר בזה (ט"ז ש"כ - י) ולכאורה יש להתיר משום דאינו מתכוין להמיס או לעשות רשימה בהשלג והוא פסיק רישא דלא ניתא ליה והוי כלאחר יד והמים הולך לאיבוד והרשימה הוי ג"כ אינו מתקיים וגם יש לו תענוג לילך דוקא על גבי השלג ודומה להולך על גבי עשבים במקום שיש לו שביל בלא עשבים
- (ב) **בגד שירד עליו שלג** והשלג לא נמס עדיין מותר לנערו בקלות אבל יזהר שלא לנערו בחזקה (בה"ל ש"ג - ד"ה מן הטל)
- (ג) **יכול להגביה מכנסים שלו** שלא יתלכלך בשלג אבל רק מעט ולא הרבה דנעשה כמרזב (מ"ב ש"ה - קי"ח) ולא דרך מלבוש הוא ודעת השו"ע (ש"ה - ל"ה) אפילו הרבה מותר ודעת הט"ז אפילו מעט אסור אמנם טליתו אסור אפילו להגביה מעט אבל להתנאות מותר (ש"ה - ל"ה)
- (ד) **נפל שלג וכיסה הקנים של הצורת הפתח** עדיין מותר לטלטל דאין השלג מבטל הצורת הפתח עיין בשו"ת האלף לך שלמה (ק"ע) דשלג לא מבטלי מחיצתא מכוח דסופו לתזור ואינו דומה לקרישת המים שדנו בזה הט"ז להחמיר אפילו בקיץ (ש"ג - כ) והמג"א (ל"ה) להחמיר עכ"פ בשעת קרישה אמנם אפילו בקרישת המים בנהר הרבה מקילים (החת"ס ואבן העזר) עיין בספר תיקון עירובין (דף קי"ח) ועיין במ"ב (ש"ג - קכ"ה)
- (ה) **תל של שלג גבוה עשרה טפחים** ורחב ארבעה על ארבעה טפחים ושהוא עומד ברה"ר ונפל כובע על גבו אם יכול ליטול הכובע משם שמעתי מרב מנשה קליין וגם מרב יצחק זילברשטיין דתל שלג הוי רשות היחיד כל זמן שגבוה עשרה ורחב ארבעה ודומה לכובע שנפל על גבי הקאר שעומד ברה"ר אם נפל במקום שגבוה עשרה ואפשר אף אם מרכין ראשו על גבו אסור אם לא שמרכין שם ראשו ורובו או שיעלה על הקאר או על גבי השלג ושם ילכש אותו ואפשר לענין צורת הפתח שהוא היכר על איסור דרבנן יש להקל משא"כ הוצאה שהוא איסור דאורייתא יש להחמיר ואם הוא עומד בכרמלית ומרכין ראשו ע"ג התל שלג ושם לובש את הכובע שרי דבכרמלית אפילו לענין שתיה סגי להרכין שם ראשו לחוד (ש"ג - ה) ועיין בערוך השלחן (ש"ג - ט"ז) דאפשר מחיצה של שלג כשר לצורת הפתח (ספר רשויות ועירובין ח - ט וספר עירובין דף ט"ח)
- (ו) **אם היה המכסה של הפח אשפה מכוסה בשלג** בין השמשות לא נעשה המכסה בסיס להשלג שהוא מוקצה דלא נחשב כמניח אלא בשוכח ולכן אם מטה הפח על צדה והשלג נופל מהמכסה יכול להשתמש בפח אשפה ואם יש בפח האשפה דבר מוקצה מכבר אסור לטלטלו אפילו ברשות היחיד ועיין באג"מ (ה - כ"ז - ל"ז) דשלג הוי מוקצה
- (ז) **מותר לומר לנכרי לפנות את השלג** מהכניסה לבית שברשות הרבים - עיין במלאכים אמניך (ו - כ"ו) וכ"כ השו"ת משנה הלכות (ד - מ"ה) משום דהנכרי יכול להעבירו פחות פחות מד' אמות וגם יכול לפנותו בידי וברגליו ומביא המרא לנחיות עצמו וכפרט דהוא מלאכה שאינה צריכה לגופה ועוד יש לצרף את שיטת הראב"ה שהביאו הב"י (ש"ה) דאם אפשר לעשותו ע"י ישראל כגון ברה"ר דיכול להביאו ע"י מחיצות בני אדם שרי אמירה לנכרי ועוד והעיקר דהוי הזיקא דרבים כמו קוץ וגחלת ברשות הרבים וכמו מחט או זכוכית על השלחן בביתו מ"מ אין להתיר ע"י ישראל גדול או אפילו ע"י קטן דהוי זלזול שבת טפי (ד"ע)
- (ח) **קרח או שלג המצטבר על החלון** בימות החורף מותר להסירו במברשת דאין בזה משום סתירת בנין דהרי אינו עומד להתקיים שם ולא דמי לקרח עבה שעל גבי גג הבית (שו"ת הר צבי ח - קפ"ח) שמתקיימת משך זמן רב יותר (ספר הנותן שלג דף 122) ואפשר גם על חלון הקאר שעומד ברשות היחיד יש להקל וצ"ע ואבאר
- (ט) **מכונית החונה במקום האסור ברחוב** מפני ניקוי השלג אי שרי לפעולו ע"י נכרי שלא יקבל קנס מן המדינה - והביאו השבט הלוי (ו - קל"ג - 3) דאין לסמוך על שיטת בעל העיטור שהביא הרמ"א (רע"ו - 3) ועוד דאיכא בזיון וזלזול שבת ומ"מ צריך עיון אם יש להתיר ברמיזה שלא דרך ציוו או באמירה לאמירה

(י) מי ששהה זמן רב בשלג וקפא ובא לכלל סכנת frostbite חובה לחלל עליו שבת כדי להצילו וכן פסקו שמעיה ואבטליון במעשה דהלל (יומא ל"ה): וכן כתב הכף החיים (ש"כ - קי"ז) דאם נצטנן מחמת השלג מותר לעשות לו מדורה והכל לפי הענין

(יא) אם יכול לדרוס שלג ברגליו כדי למוליך דרך לאחרים - עיין בשו"ע (ש"כ - י"ג) דהדורס שלג ברגליו ואינו חושש ואף אם השלג נימוח עי"ז לית לן בה כיון דהוא אינו מתכוון לזה והט"ז כתב דכיון שהוא דבר שא"א ליוזר בזה לא גזרו ביה וע"ע במ"ב (ש"כ - ה' - סק"ז) שכתב בשם המג"א דאסור להשתין על טיט משום לש ואפילו הוא בר גיבול וגם פסיק רישא דלא נחא ליה אמנם הבית מאיר מתיר מטעם זה אבל כל זה משום דאינו מתכוון לריסוק או לרישום ברגליו ולעשות דרך למי שהולך אחריו וע"ע (ש"כ - י"ד) דהר"מ מרוטנבורג התיר להטיל מי רגלים בשלג והרא"ש היה נזהר ולא דומה לדריסת השלג דשם א"א להזהר בזה אבל הכא בדרך כלל אפשר לשהות

(יב) ועיין בשמירת שבת כהלכתה (כ"ה - ט) דמותר לפזר אפר או חול אפילו הוא מוקצה אם אינו רה"ר ברחוב שנתכסה קרח או שמן והוא חלק כדי למניע החלקת ההולכים שם

(יג) לגלוש בסקי (skis) אין איסור ברור דהוי בגדו ותכשיטו אמנם מי שהולך בסקי אינו תכשיט ויש אוסרים משום עובדא דחול

(יד) סודר שנקרא SCARF מותר לכרכה סביב פניו שדרכה ללבוש כך בחורף לחימום הגוף ודומה לבתי אזנים ולא לבתי ידים (ד"ע)

II. השלג בחול

(א) צואה שנתכסה בשלג חשוב כיסוי כל כמה שלא נמחה השלג ומותר לקרות ק"ש כנגדה אמנם אם אינו מכוסה שלג רק נקרשת הרבה כאבן ואין שום סרחון מ"מ אין לקרות קריאת שמע כנגדה דעדיין שם צואה עליה כיון שיכולה לחזור לקדמותה בזמן החום ואף בדיעבד אם קרא צריך לחזור ולקרונה בתורת נדבה (מ"ב פ"ג - ה)

(ב) אנוס מחמת השלג ואינו יכול לבוא לבית הכנסת יכוין להתפלל בשעה שהציבור מתפללים דמאי שנא אונס זה משאר אונסים (שו"ע ז' - ט) ובלא אונס אפילו אם יש לו עשרה בביתו ישתדל להתפלל בבית הכנסת וכן אם נאנס ולא התפלל בשעה שהתפללו הציבור והוא יחיד אעפ"כ יתפלל בבית הכנסת מפני שהוא מקום קבוע לקדושה ותפלתו מתקבלת שם יותר (מ"ב ז' - ל"ג) ופשוט דאם הוא ת"ח ויש חשש חילול השם כשיבוא אחר התפלה דיתפלל בביתו

(ג) תחב ידו בנהר או בשלג בשלשה מקומות מחולפים אפילו הכי לא מהני רק לתפלה ויוכל לברך על נטילת ידים בשחרית אבל ספק אם מהני להעביר רוח רעה דאולי בעינן לזה עירווי מכלי (מ"ב ז' - כ"ה בשם הפמ"ג) ויש אומרים דמהני (ארחות חיים ולבושי שרד ש"ס במ"ב)

(ד) מי שאוכל את השלג ונהנה בו כגון קטנים ונערים מברך עליו שהכל נהיה בדברו דכל שהחייך נהנה מהמים מסתמא הוא צמא קצת (מ"ב ר"ד - מ) דכל שהוא מרגיש הנאה מהשתיה צריך ברכה (שער הציון ל"ד)

(ה) אין לברך ברכת בורא נפשות אחר אכילת השלג דדינו כמים ולא כאוכל ולכן צריך להיות מתחלתו עד סופו כדי שיעור רביעית לרוב הפוסקים שהוא שיעור קטן מאוד עיין בשו"ע (תרי"ז - י) ובתה חם או קפה חם יש ג"כ מחלוקת אם יש ברכה אחרונה ולהרמב"ם ולהשו"ע וסעייתם פסקינן שלא לברך אמנם הראב"ד והגר"א וסעייתם פסקינן לברך והמ"ב (י - ה) פסק שלא לברך וכתב כשיצטנן מעט ישתה רביעית בלא הפסק והגרש"ז פסק שאין לברך בורא נפשות אחר גלידה דדינו כמים ואין אוכלים אותו בשיעור כזית בכדי אכילת פרס ואם אכל מכל אלו רביעית בבת אחת מ"מ לא יברך דבטל דעתו ועיין בשו"ת יביע אומר (כ"ה - ו) שהאוכל תפיסת שוקולד ואינו לועס אותה בשניו אלא מוצץ וממחה בפיו אין לברך בורא נפשות ולכן השותים מרק חם על ידי כף לא יברכו בורא נפשות וה"ה שלג בנ"ד ועיין בספר הנותן שלג (דף 62)